Ötödik évfolyam. 25-dik szám. Kolozsvártt, 1875. vasárnap január 31.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési dij.

Vidéken postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 15 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Hirdetési dijak:

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 5 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakor hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau.

Nyiltéri czikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:

Bel-királyutcza 28-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELOFIZETÉSI FELHIVÁS

a

„KELET“

politikai és közgazdasági napilap

1875. ötödik évfolyamára.

A „Kelet“ előfizetési ára:

Egész évre . . . 15 frt.
Félévre . . . . 8 „
Negyedévre . . . 4 „
Egy hóra . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legczélszerübben postai utalványnyal alólirt könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánynyal szolgálunk.

Kolozsvár, januárban 1875.

Stein János
a „Kelet“ kiadója.

A keleti ügyek állása.

Budapest, jan. 28.

A.) A török-montenegrói viszály vagy jobban mondva a porta és Montenegro közt a podgoriczai mészárlás résztvevőseinek megbüntetése ügyében fölmerült komoly nézeteltérés békésen kiegyenlitve. A mai hirek szerint mind a török kormány mind Nikita fejedelem megszüntette a további készülődéseket s a határon összpontosított csapatokat haza rendelte. A valóban váratlanul jött békés fordulat kizárólag a háim északi hatalom erőfeszitésének tulajdonitható. E hatalmak akkor, midőn a békés megoldás reménye már csaknem végkép eltünt, Cettinjébe küldötték ragusai főconsulaikat, kik részint fenyegetéseikkel, részint igéretekkel csakugyan lehangolták a montenegroiak harczvágyát. Ezzel a három északi hatalom egyetértése és közös működése ujabb megerősödést nyert s a fejedelmek személyes érintkezése alkalmával megállapitott vezérelvek érvényét s a béke fenntartása terén közöttük fenálló solidaritást a három kormány ma is kötelezőnek nyilvánitotta.

A békés fordulat, mint Belgrádból jelentik, főleg a szerb kormány és hivatalos körökben tett igen deprimáló benyomást. Belgrádban helyesen itélik meg a helyzetet; tudják, hogy a török montenegrói viszály első sorban monárchiánknak okozott volna kellemetlenséget és felesleges kiadásokat. Látják továbbá, hogy Oroszország, midőn a viszály békés kiegyenlitésére olyan erélylyel latba vetette befolyását, első sorban a bécsi kormánynak akart szivességet és szolgálatot tenni. Ebből a szerbek azt következtetik, hogy Gorcsakoff herczeg a mint ezuttal nem engedte az osztrák-magyar érdekek megsértését, ugy ilyen sérelmet a belgrádi délszláv agitátorok részéről sem fog jó szemmel nézni vagy pláne támogatni. A két nagyhatalom solidaritásának ilyen ünnepélyes nyilatkozata lehangolta a szerb ultrákat, kik tudják, hogy felforgató czéljaik valósitására csak akkor lehet némi kilátásuk. ha a régi antagonismus ujra föléled Ausztria-Magyarország és Oroszország közt.

A háboru veszélyének ezen szerencsés elháritása a mai hirek szerint positiv következményekkel is járand Szerbiában. Egy sürgöny ugyanis azt mondja, hogy Gorcsakoff herczeg figyelmeztette a mostani kormányt, hogy Oroszország részéről előzékenységre csak ugy számithat, ha elődének békés nyomdokán halad. Általában ugy látszik, hogy a Zumics-kormány nem igen lesz állandó vagy pedig csak ugy tarthatja fen magát, ha minden erejével reágál a délszláv és nagyszerb politika ellen s a porta és Ausztria-Magyarország iránt kormányaival szemben olyan magatartást követ, mint előre Marinovics miniszteriuma. Ellenkező esetben Szerbia isolálva marad, magára hagyatik s az önkényesen fölidézett veszélyekkel alig lesz képes megbirkozni.

Meg kell emlitenünk, hogy a napokban azon nézet is felmerült, hogy Andrássy gróf az állitólag jelentéktelen podgoriczai ügygyel azért csinált olyan nagy hü-hót, mert vele a delegátiókra akart befolyást gyakorolni. A külföldi lapok tudósitásaiból kitünik, hogy nemcsak Budapesten, a hol akkor Andrássy gróf tartózkodott, hanem Berlinben s általában mindenütt a legkomolyabb figyelemmel kisérték az ügy fejlődését. Hogy azonban különösen a mi kormányférfiaink foglalkoztak vele igen sokat, az a dolgok természetéből következik.

Egy török-montenegrói háboru senkit sem érdekelt volna oly annyira, mint minket, mert nem a német vagy orosz határon, hanem a mi határainkon vivatott volna. Nekünk positiv rendszabályokhoz kellett volna folyamodnunk, ezek pedig tudvalevőleg legalább is pénzbe szoktak kerülni. Itt rejlik az oka, hogy a dolog nálunk nagyobb zajt keltett, mint Berlinben vagy Pétervárott, hol a legroszabb esetben is csak diplomatiai actiót kellett volna kifejteni, mig mi — egyebeket nem tekintve — határainkon figyelő hadtestet lettünk volna kénytelenek állitani. Az ügy békés elintézésével természetesen az ilynemü rendszabályok szüksége is elenyészett.

A fedezet módjai.

Néhány fővárosi lap a legutóbbi napokban azzal a tervvel foglalkozik, hogy a költségvetés hiányának fedezetét egy általános nemzeti kölcsön által kellene előteremteni, oly formán, hogy a ki bizonyos összegü adót fizet jelenleg, például 400 frtot, adójához mért arányban köteleztessék törvényhozásilag a nemzeti kölcsönben való részvételre, igy maga az ország önerején fedezvén kiadásait, miből nem csak a pénzügyi egyensuly helyreállitása származnék, hanem — s ez talán még jelentékenyebb előnye — a külföld is meggyőződnék, hogy Magyarország nem „beteg ember“ még, hanem a maga emberségéből is meg tud élni. Az igy felvett kölcsön után kamatozó kincstári papirok adatnának ki, melyek minden állami és magán-fizetéseknél készpénz gyanánt fogadtatnának.

E tervnek kétségtelenül meg van a maga jó oldala: a nemzeti közérzület emelkedése, az önerőnkön való segély-szerzés, a belföldi pénz benmaradása, mind tőkéjében, mind kamatjaiban s hitelünk oly módu igénybe vétele, hogy ez által még inkább erősbödnék, hogy sem csökkenne, hitelünk a külföld előtt.

De tagadhatatlan, hogy a módozat nem jelentéktelen hátránynyal is birna: adóssági tőke összegünk emelkedése s az utána fizetendő kamatok állandósitott szaporodása által. Mert ha mindjárt csak önmagunknak is, de még is csak kellene ez uj adósság után kamatokat fizetnünk, a mi, ha a fölveendő nemzeti kölcsönt kerekszámban 100 millióra tesszük, évi rendes kiadásainkat 5—6 millió forinttal emelné. Az egyensuly helyreállitása tehát bevételeink és kiadásaink között igy nem hogy könnyebbé, sőt inkább nehezebbé tétetnék, a mi aztán szükségkép csak maga után vonná az adófelemelés kényszerüségét pedig a nemzeti kölcsön terve épen e kényszer kikerülésére méritettetett fölszinre.

Aligha nem épen e nehézség volt oka annak, hogy a pénzügyminiszter az idei 25 milliónyi s a jövő évi valószinüleg nem sokkal csekélyebb deficit kiirásának, hanem az általános jövedelmi adónak tervével lépett a törvényhozás elé, az idevonatkozó törvényjavaslatot a mult szerdai ülésben le is tevén a ház asztalára.

E javaslat szerint a földbirtok után 1874-ben nyert jövedelem, vagy annak időközben történt gyarapodása, az adómentes részletek, avagy haszonbéri jövedelme után a ház által megállapitandó százalék (talán 4%) szedetnék. Ugyan e százalék fizettetnék a házbéradó után, vagy pedig az 1874. évben adó alá került házak osztályadójának tizszeres, valamint a jelenleg adómentes házak tiszta jövedelme, után — s végül a haszonhajtó foglalkozás állandó jövedelme, az évi fizetések s kamat vagy járadék-élvezetek után fizetett adó tizszerese hasonlólag ez általános jövedelmi adó alá esnék.

Im általános körvonalaiban ama tervezet, melynek elfogadtatásától reméli a pénzügyminiszter e folyós a jövő év pénzügyi nehézségeinek elháritását, ez által időnk maradván az államszervezet takarékosabb keresztülvitelére; az államjószágok, bányák eladásának előkészitésére; az osztrák tartományokkal kötött vám-szerződés revisiojára; a magyar állami bank felállitására — szóval mindarra, mi pénzügyi egyensulyunk helyreállitását biztositja, jövedelmeinket szaporitja, hitelviszonyainkat jobb állapotba helyezi s jövedelem nélkül heverő területeinket — a magány birtokosok kezében — nemzetgazdasági tényezőkké teszi.

A haza megmentésére nyujtandó áldozatoktól irtozók szájas serege ugyan már is elhordhatatlan terhekről, az adó-alap megtámadtatásáról beszél, holott egy kis utánszámitás azonnal meggyőzhet bárkit is a felől, hogy korántsem valami rettenetes az az áldozat, melyet a pénzügyminiszter a haza fiaitól, a haza megmentésére követel. Ezer forint földbirtokból élvezett jövedelem után p. o. fizetendő lenne negyven forint, s ezer forint évi fizetés után hat forint, s ugyan ez összeget ne birná el egy évig vallunk? Ugyan nincs-e bármelyikünknek évi budgetünkben az adó-alapunknak megfelelő összegnél sokkal nagyobb hiábanvaló tétel, melyről akár állandólag s annyival könnyebben lemondhatunk egyetlen évre akkor, midőn e lemondás árán hazánk jövőjét biztosithatjuk!

Mi épen azért az uj kiadásokkal járó nemzeti kölcsön helyett inkább ez ideiglenes adó-fölemelésre szavazunk és meg vagyunk győződve, hogy a haza minden hű fia készséggel megszavazza a teher hordozását, azután, mint a pénzügyminiszter mult szerdán előterjesztett exposéjában igen helyesen mondá, deficitünk fedezésére uj kölcsönhöz folyamodni a lehető legrosszabb expediens lenne.

Most azt egyátalán nem tudjuk elképzelni, hogy a törvényhozás a pénzügyi bizottság tervtelenségét magáévá tehesse s az államot oly chaosba döntse, melyből a menekvés egyátalán lehetetlen. Eléggé elszomoritó már az a jelenség is, hogy balközépünk eddigi valamennyire eszélyesebb álláspontját megtagadva, a szélsőbaloldal karjaiba hanyatlott s már a költségvetést sem akarja megszavazni, a helyett, hogy — mint eddig tevé — csak a fedezetet tagadná meg, ellenzéki álláspontjához hiven, a mostani kormánytól. De ők, ugy látszik, alkotmányos államot akarnak költségvetés nélkül.

Talán igy remélnek kormányra juthatni?

Ez épen az ő állam-bölcsességükhöz illő terv. Azt az államot aztán ők is el tudnák kormányozni — a zivatarba. . ..

— **A képviselőház** jan. 28-iki ülésén Zsedényi folytatta a pénzügyi vitát, inditványozván a rendes kiadások rovatában az egyensuly azonnali helyreállitását természetesen nagymérvü reduktiók segélyével. A ház előzékeny figyelemmel követte a szónoknak, ma kissé vontatott és zavart előadását, csak a baloldal járta meg vele egy kissé. Zsedényi ugyanis beszéde elején általános frázisokban beszélt a centrálisátió ellen, s a baloldal hiven megéljenezte; csakhamar kitünt azonban, hogy a javithatlan 47-es municipalista a „centralisátió“ alatt tulajdonképen a parlamentarismust érti, mire az ellenzék ellapult, csöndesen megbánva a roszkor előlegezett éljeneket.

Utána Kármán Lajos szavalt nagy aplombbal hétköznapi dolgokat, később pedig Máriássy Béla bizonyitgatta, hogy miután „a marha is a tört uton szokott járni“ — tehát nekünk is ezt kell cselekednünk.

E két szónok közt Pulszky Ferencz kötötte le jó félórán át az egész ház figyelmét. Szokott rhapsodikus, de találó, okos és szellemdus modorában beszélt, körülvéve a figyelők seregétől és gyakran félbenszakitva az ellenfelek által. Kiemelte azon anomaliát, melyre lapunk annak idején felhivta az illetők figyelmét, mely a pénzügyi bizottság mai helyzetében rejlik, szemökre hányta az eddigi kormányokban, hogy nem birtak elég erélyt kifejteni s ez irányban bátoritotta a miniszteriumot, mert az ország erős kormányt akar. A baloldalra mért találó csapásokat, hanem finom gúnyjával Sennyey helyzetét is megnehezitette annyira, hogy a titokteljes báró ma már nem akart Pulszky beszédének hatása alatt szót emelni. Ma a ház két érdekes és két unalmas szónokot végig hallgatván, nagy fáradtan oszlott szét, hogy holnap, mire Pulszky szavainak hatása elmulik, meghallgassa Sennyeyt. A báró ur nagyban felcsigázta mindenek várakozását.

Magyar lapok szemléje.

A „Közérdek“ a helyzetet zavarosabbnak és bizonytalanabbnak tartja, mint pár nappal ezelőtt. Nem képes megjelölni a folyamatban levő pénzügyi viták kimenetelét. Bármily fordulatot vegyenek azonban a dolgok, ez nem fogja meglepni, mert az utolsó évek tapasztalatai után nincs többé semmi meglepő, semmi lehetetlen Magyarországon. A zilált helyzet közepett a kormányhoz intézi szavát és kéri, legyen erős, legyen bátor, legyen kitartó, midőn valamennyi tényező végzetszerüleg egyesülni látszik arra, hogy ez országban a kormányzást lehetetlenné tegye.

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

Lapphoni regék az emberevőkről.

(sk.) A lappok az erdők, hegyek és tavak körül egész sereg rendkivüli lényeket képzelnek, ezek között különösen óriási emberalakú szörnyetegeket, melyek az emberhús iránti kivált előszeretettük által tünnek ki. Ilyenek a „Jetanas“ nevü sziklabarlangokban lakozó óriások, melyek embereket fogdosnak be. és azokat elfalják. A közönséges emberfiánál annyivalnagyobbak, hogy egy lappot egész könnyüszerrel ujjaik közé vehetnek s mellényzsebükbe dughatják.

Sőt egy óriás lánya — hasonlóan a német regékhez — egy földmüvest ekéstől meg lovastól vett kötényébe s anyjához szaladva azt kérdé: „Micsoda bogár lehet ez melyet künt a mezőn fogtam meg, a mint a földön turkált.“ Náluk is mint nálunk a nagy kőszikladarabokról azt mondja a rege, hogy az óriások harittyáiról hullottak le s mint ilyent mutogatják egymásnak.

Egyik regében egy Jetanas vas csővel szerelt, a mivel az emberek vérét szokta kiszivni.

Egy már inkább emberi faj volt a Stallo, ennek is azonban nagy étvágya volt az emberekre s e miatt a velők való találkozás igen veszélyes volt. Még saját gyermekeiket is megették. Habár Stallo nagyobb, erősebb és jobban felfegyverzett volt a kis lappoknál, ostobasága, könnyenhivősége és idomtalansága következtében azok mégis gyakran ki fogtak rajta, ha véletlenül hatalmába került valamelyik, különösen a hamúgyüjtők, a kik idejöket nemcsupán a hamúban turkálásra, hanem mindenféle csinyek és dévajságok eljátszására forditák.

E részlet a legtöbb Stalló-regében szerepel.

Mindenekfelett példaképen két regét közlünk forditásban Helm. H. „Lapphon és a lappok“ czimű munkája után.

Askovits, egy gonosz ficzkó, a kinek agyában folytonosan csak csinyek forogtak, a Stallo hatalmába került, a mely magához vette, hogy annak idején felfalatozza. Időközben a ficzkó a Stallonál behizelgi magát annyira, hogy az megbizik benne, szabadon járkálni engedi, sőt sétálni megy vele.

Egyik napon, midőn Askovits a Stalloval sétálgat, tetteti magát, hogy a messze távolban különböző eseményeket lát lefolyni és a Stallotól ismételve kérdezgeti: „Látod-e ott azokat, mint gyülekeznek, most összecsapnak; hát amott a tulfelől állókat sem látod?“ Stallo igen természetesen semmit sem lát mindebből, de nem kevéssé csodálkozik foglya éleslátásán „Az éleslátás — mondá végre szerénykedve — nem mesterség, csupán a szemeket kell olvasztott olommal megmosni, ennyiből áll az egész!“ Stallo hiszékenységében rögtön alája akarja vetni magát a szem operationak, de Askovits elmondja, hogy az heves fájdalmakat okoz, melyeket tán el sem birna: „egyáltalában néhány napig tökéletes vakságot idéz e műtét elő, de aztán mikor látni kezd, éles látása mértföldekre kihat.“ Stallo akaratos és okvetlen éles látásu akar lenni. Askovits kénytelen a műtétet megkezdeni s egyik szemébe olvasztott olmot önt. Stallo orditoz a fájdalom miatt, hanem azért a czél lebeg szeme előtt, elhatározása meg nem inog és sürgeti, hogy öntsön hamar a másik szemébe is olmot, hogy essék már egyszer tul rajta. Askovits természetesen a legörömestebben teljesiti a szigoru parancsot és igy Stallo már vak.

Askovits viszi a háztartást megegyezés szerént addig, a mig Stalló „éles látásu lesz.“ Sok csinyt követ el régi gazdájával, igy a többek közt egy kövér juhat vág le és készit meg a maga számára, mig Stalló részére vén kutyáját üti le s annak husát késziti meg. Mialatt az asztalnál ülnek és Askovits ételéből a hus darabokat felolvasztott forró zsirba mártogatja s jó izüleg eszik, a Stallonak ugytetszik, mintha ilyen különös izű hust soha se evett volna és kérdé: „Halld csak fiam, vajjon honnan van az, hogy az a te fogaid „tsem“ „tsem“-et mondanak, az enyémek meg „tsam“ „tsam“-ot?“

Egy ideig mindez még békében folyt le, hanem nem tarthatott ez igy soká, a gyanu mindinkább erősbödött, s végre boszura készteté a Stallot: elhatározta, hogy meg fogja ölni Askovitsot. Egy reggelen az akol ajtajához áll, s a juhakat az ajtón, egyiket a másika után szétterjesztett lábai között bocsátja ki, s mindegyiket megtapogatja. Askovits, ki szintén az akolban volt, megérté a Stallo szándokát, s azt a következő csellel játszá ki. Hirtelen levágja a nagy kost, lenyuzza bőrét, beburkolózik abba és Stallo lábai között kicsuszik ő is.

A juhak kieresztése után Stallo felkiált; „Nós fiacskám, te nem is jösz ki.“ Askovits azonban rég künn van s a Stallo értékesebb portékáiból összeszedve, a mit összeszedhetett, már tovább is álllott.

Egy másik regében Stallo kelepczéket állitott fel, hogy azzal embert fogjon. Az ember pedig a Stallot akarja kiirtani és szándékosan megy a kelepczébe. Midőn Stallott közeledni látja, halottnak és meredtnek tetteti magát, mintha meg volna fagyva. Stallo ujjong örömében, „Ha... ha... ha... az öreg gyerek csunyául járt!“ nevet hangosan fel. Haza viszi zsákmányát s a kunyhó egyik szögletébe állitja föl, hogy dermettsége fölengedjen. E közben kimegy a kunyhó elé, hogy egy deszkát készitsen elő, a melyen a lappot, ha levágta, feldarabolhassa. Három gyereke kiváncsian állja körül és bámészkodnak. Az egyiket a konyhába küldi, hogy hozza ki a szekerczét. Ez azonban nem találja meg, mert a lapp időközben elrejtette azt. Üres kézzel jön vissza. A második épen igy járt. A harmadik legifjabb bizatik most meg a szekercze előkeritésével és kihozásával; „ez már megtalálja, mindig is okosabb volt, a más két kamasznál“ — mond az atya. Hanem azért csak ő sem találja meg a szekerczét. Midőn azonban a kunyhóból viszszatér, azt a tudósitást hozza atyjának, hogy: „a zsákmány szemei nagyobbodnak.“ „Igen, igen fiam, — válaszolt Stallo — az csak jó, mert a fölengedést bizonyitja.“ S most már maga megy a konyhába, hogy a szekerczét előkeresse, s a lappal is végezzen. Alig dugja be azonban fejét a szobába, a lap saját keszen tartott szekerczéjével levágja azt. A három gyerekkel aztán könnyen elbánhatott s mindeniknek fejét véve: kiirtá az egész Stallo családot.

Két más Stallo-regét közöl Liebrecht a „Germania“-ban Friis professzor gyüjteménye után. E két regéről előrebocsájtott általános megjegyzés szerint Stallo rendesen vörös kabátot viselt, derekán levő ezüst övéről pedig egy nagy kés ezüst nyélben csüngött alá. Ezenkivül ugyancsak ez érczből sok más czifraság volt reá aggatva, s egy nagy erszényt ezüst pénzzel is mindig magával hordott. Kisérője egy kutya volt, a mely gondosan vigyázott rá, nehogy valaki álmában meglepje és megtámadja. Néha megtörtént, hogy egyik, vagy másik nagy erejéről ismeretes lappot Stallo párviadalra hivott ki, és ez esetben nem segitett semmit sem a dolgon az, ha azt nem is fogadta volna el; mert ezt aztán Stallo folytonosan üldözte és szégyenteljes halállal ölte meg. Mielőtt az ily párbaj elkezdődött volna, a vivók előbb egymásnak meg szokták vallani, hol tartják rejtett kincseiket, és a győző leend az elesett minden vagyona.

(Vége köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A „Hon“ szerint a budgetvitában a jobboldal képezte az ellenzéket. Mert Zsedényi, Pulszky, Máriásy és a középpárti Kármán beszédei a kormány ellen voltak irányozva, a két utóbbi állitólag a kormány ellen is készül szavazni; Zsedényi nem fogadá el a budgetet, hanem inditványt tett, hogy revideáltassék; Pulszky elfogadta ugyan, sőt Ghyczy adójavaslataira is igérte szavazatát. Pulszky beszédjéről azt mondja, hogy az a vitának határozott politikai irányt adott, s ez érdeme, mert a kibontakozást előmozditja. A végén felsóhajt, hogy ennél a négy jobboldalinál különb ellenzéket csak a szavazásnál kiván!

A „Jelenkor“ a budgetviták folyama óta nem lett okosabb, mint volt előtte. A kormányképes ellenzék finánczministeri jelöltje gyermekes alakban interpretálta a balközép pénzügyi politikáját. A jobboldal szónokai nem tettek volna rosszabb szolgálatot, ha hallgattak volna. A helyzet ugy áll, miszerint a kibontakozásra vezethető combinatiok csak Sennyey, Lónyay és Tisza Kálmán nyilatkozatai után kezdődhetnek. Ha ezekkel szemben a kormány akár Bittó, akár Ghyczy kifejti álláspontját, bátran be lehetne rekeszteni a vitát és szavazásra bocsátani a kérdést, mert az azok után tartandó beszédek semmivel sem fognak többet mondani, mint a szavazások.

A „M. Ujság“ biztatja a vidéket, hogy mozogjon, mert nyolcz év óta oly iskolán ment keresztül, hogy ha még most sem tanult eleget, akkor megérdemli, hogy örökös kiskoruságra legyen kárhoztatva s mint igavonó barom szótlanul s némán huzza nyakába a tett jármot, Elvárná Miskolcz város közönségétől hogy a jobboldalon ülő két képviselőjét felhivnák arra: hogy azon közönség nézetével és érzelmeivel jönnek összeütközésbe tényük által, melyet képviselnek. Figyelmezteti a vidéket, hogy nem elég a távol jövendőről gondoskodni, hanem figyelmüket a most folyó jelenre is terjesszék ki.

Az „Ellenőr“ Pulszky beszédének egy részét fogásosnak nevezi. Világosan beszélt, mindenki megértette, hogy egyrészt zászlóbontásra nógatja Sennyei bárót, másrészt nyilatkozatra unszolja Lónyayt és Tiszát. Szinműirók szoktak — irja — igy hősük előnyére, egy szinpadi jelenetben elébe vágni a tragicus események gyorsabb fejlődésének, mikor a szinmű érdeke és sikere még azt kivánja, hogy a végcatastropha elhalasztassék. Báró Sennyeit politikai intrikus gyanánt szerepelteti, ráhalmazott minden diczéretest, kiemelte fényes tulajdonait, hogy aztán egy mondattal ellene forditsa vagy a nevetőket, vagy a haragosokat. Azt mondá ugyanis, hogy Sennyey nagy ékesszólással fejté ki a közigazgatás ázsiai voltát, de „Azsiából nem mutatta meg az ösvényt Európába.“

A „Reform“ Pulszkyt a muzeum directorát hivatalosan független embernek tartja. Teszi a mi neki tetszik s ki veheti neki rosz néven, ha szereti a raritásokat. Mint ilyen került maga is a muzeumba. Mint ilyen szerepel a képviselőházban, mely rögtön Renz czirkuszára emlékezteti az embert, a mint a genialis élczelő elkezd szerepelni. Tapsolunk és nevetünk, ő pedig játszik előttünk, és megvet bennünket. Mert Pulszky keserü ember. Privilegiumot vesz magának olyanokat mondani, miken — ha más kevésbé geniális ember szájából hallanók — megbotránkoznánk; de tőle azt nem szabad komolyan vennünk. A „Reform“ Pulszky beszédét nem veszi komolyan — pedig vehetné — s ajánlja közönségének vidám olvasmányképen.

A „Nemzeti Hirlap“ a 153 milliós kölcsön visszafizetésének modjáról ir. A magyar államjavaslatok lekötése mellett kiadott kincstári utalványokat egyszerüen oly államjószági záloglevelekre véli átváltoztatni, miket 1867-ben az osztrák kormány bocsátott ki az osztr. földhitelintézet közvetitésével.

A „Pesti Napló“ Pulszky beszédét sajátságosnak tartja. Ha szellemdusnak mondaná, azzal semmi ujat nem mondana. Ha programmszerünek mondaná; egyenesen eltérne a valóságtól. Ha azt állitaná, nem volt egyéb recriminátiónál; egyátalában helytelenül jellemezné. De ellenmondásra találna, ha e beszédben politikai fontossággal biró parliamenti nyilatkozatot fedezne fel. — És mégis az volt. — A szónok a politikai helyzetet hangverseny teremnek, a képviselőházat egy lehangolt zongorának képzelé. Kormány, pénzügyi bizottság, Sennyey, Lónyay, Tisza balközép, szélsőbal egy-egy billentyü szerepét játszották keze alatt. Ö végig mozgatá a billentyüket hol kisujjal, hol ököllel ütve rájuk, s meggyőződött, és meggyőzött arról, hogy a húrok ereszkednek, a harmonia zavaros és bizonytalan, s mindenek előtt e bajokkat kell elháritani, ha azt akarjuk, hogy a müsorozat müvészileg legyen végig játszható. — A billentyük meg lettek mozditva. Az erős vibratio mozgásba hozza a levegöt, s meg is fogja tisztitani. — A kormányt gyönge séggel vádolá, de álláspontját védelmezé. A pénzügyi bizottságnak szemére hányta, hogy felelősség nélkül kormányzott rosz eredményel. Sennyeit kitünteté veszedelmes humorral. Lónyay elébe tartá a mostani helyzet emlékkönyvét, hogy irjon ebbe is valamit. Tiszától megkérdé: kicsoda az ur, mi járatban van, mi a foglalkozása? Igaz portéka-e a közjogi oppositio, vagy ez csak amolyan kirakatbeli mutatvány darab, hogy a publikumnak kedve kerekedjék a boltba betekinteni. — A szélsőbalnak megmagyarázta, hogy számára csak egy pad van készitve a képviselőházban.

Egyház és iskola.

Sz.-Szolnok, jan. végén.

Engedje tek. szerkesztő ur remélenem, hogy a világ elé nagyon is könnyen érthető okból névtelenül szánt felszólálásomnak egy kis tért enged e becses lap hasábjain, bár a kérdés első sorban nem politikai, hanem inkább egyházi természetü. Van ugyan nekünk egyházi lapunk, de nem akarom annak szerkesztőjét abba a kényes helyzetbe juttatni, hogy hivatali főnökével szemben ellenvéleményt közöljön, vagy pedig az igazság hangját elnémitania kelljen. Az ilyen választás mindig kellemetlen.

Az ügy, melyben felszólalok, első tekintetre nagyon is jelentéktelen, de minket, az egyházi élet szegény napszámosait közelről érdeklő s ezért nem tehetem, hogy a nyilvánosság, gőz- és villany mai idejében a mult századba illő vaskalaposság nevetséges vergődésein hangos, de egyszersmind keserü hahotára ne fakadjak.

Nálunk, a református státus kebelében, hajdanában az volt az usus, hogy egyházi főhatóságaink hivatalos körrendeleteiket az egyházmegyék espereseinek küldék meg, azok aztán a conventiójában e szolgálatra is kötelezett harangozót utnak inditották a rendelettel a szomszéd falu lelkészéhez, ez, a maga harangozójától vagy mesterétől küldte a rendeletet tovább egy faluval s igy tovább, mig az esperességben levő valamennyi egyházközség harangozója megjárta magát a szomszéd faluig s igy valamennyi egyházközség lelkésze megolvashatta a főconsistorium vagy a püspök rendeletét, körözvényét.

Képzelhető, hogy a rendeletek e köröztetési módja minő hátrányos mind a lassuság, mind a költségesség tekintetéből, miután a leány-egyházközség a tractust teszi, legalább is annyi napba telt minden körözvény kihirdetése, az egyházak pedig kénytelenek voltak harangozóikat, e feles munka tekintetéből, jobban is fizetni.

Nagy volt tehát öröme egész egyházkerületünknek, midőn az „Erdélyi Prot Közlöny“ nt. Szász Gerő esperes ur általi meginditásával nemcsak egyházi ügyeink szellemi lendületét, papságunk mivelődését, egyházkormányzati kérdéseink tisztázását reméllhetők, hanem hivatalos körözvényeinknek a sajtó gyors és költségtelen utján leendő közhirré tételére is ut nyittatott.

Nem kivánunk itt e derék lap azon érdeméről szólani, melyet a szellemi munka terén egyházi ügyeinknek tesz. Azelőtt teljesen elszigetelve éltünk egymástól, most az egyház valamennyi fiai szellem közege által megtestesitve szemlélhetjük azt a moralis köteléket, mely mindnyájunkat, kik egy czél iránt lelkesülünk, összefűz, tudatában tart feladataink s az eszközöknek, melyek a kivitelre nézve legalkalmasabbak. Mi, kik, mint „disjecta membra“ tengődtünk eddig, talán évekig sem hallva egymásról, épen a kapocs által érezzük az erkölcsi közösséget, mely nagymesterünk tanai szerint össze kell, hogy füzze követőit. De ez nem ide tartozik, itt csak arra kivánok rámutatni, nogy a körrendeletek köztudomásra jutásának tekintetében, minő előnyt nyujtott nekünk az „Erdélyi prot. Közlöny“, a ma kiadott ig. tanácsi, vagy püspöki körözvényt már holnap-holnapután dijtalanul olvashatván minden egyházközség, miután a lap valóban csekély előfizetési dija százszorosan megtérül ama szellemi táplálék által, melyet számunkra minden héten nyujt.

Majdhogy el nem képpedtük tehát csodálkozásunkban, midőn a főt. püspök, Nagy Péter ur körrendeletéből értesültünk, hogy körözvényeit jövőre „a régi módorban“ fogja köztudomásra juttatni. Ma, a sajtó, e hatodik nagyhatalmasság idejében, tehát megint a gyalog-posta rendszere válik uralkodóvá.

A mi egyházmegyénk p. o. áll 70 anyaegyházból.

A marcz. 1-ején kiadott körrendelet tehát megérkezik az espereshez márcz. 3-án. Ő másnap utnak inditja s ha jó szerencse kedvez, árviz, mezei munka s más baj közbe nem jő s minden lelkész utnak tudja inditni harangozóját egy nap alatt, május 10-ke felé mindnyájan értesülünk a márcz. 1-sei püspöki körlevél tartalmáról. Lehet azonban, hogy a rendelet sürgős természetü s például 8—14 nap alatti jelentéstétel van benne elrendelve: akkor aztán május közepén beküldjük a márcz. közepére várt jelentést.

Ehez járul, hogy a harangozók conventiója most már semmit sem tud a gyalog-postai teendőkről, s igy minden körözvényt külön fogadott embertől 30—50 kr dijért kell továbbitanunk. S igy, ha az egyházkerület egyházainak számát 500-ra tesszük s hetenkint csak két ily körlevelet számitunk, ez a kis tréfa — a késedelmet s az ebből eredő károkat nem is véve — kerül a mi ugy is szegény papságunknak, vagy egyháziaknak évenként 20,800, mond huszezernyolczszáz frtjába, a mit a körlevelek számának, vagy a tovább küldés költségeinek félannyiba számitásával, ha felezünk is, még akkor is kerekszám tizezer frt. sárbavetett költség marad, oly tetemes összeg, a mit még a zsiros püspöki fizetés is megérezne, hát még a mi nyomorral küzködő egyházaink?

S ugyan miért e jelentéktelennek látszó, de mint a fennebbiekből kitünik, nagy horderejü változás. Valóban, szinte röstelem ide irni, de kénytelen vagyok vele. Az „Erdélyi prot. Közlöny“ ugyanis igazgató tanácsunk üléseiről rendes tudósitásokat közöl s ezeknek során közelebb a rendes tudósító a tanácskozás egyik tárgyát mellőzte, mit aztán a szerkesztőség, kötelességéhez hiven, s teljes jogánál fogva, kipótolt, állitólag tévesen közölvén egy elnöki nyilatkozatot, mely tévedés helyreigazitását azonban mindjárt a következő számban olvashatánk mindnyájan. S most jön aztán a java! A köröztetés régi módját visszaállitó püspöki rendelet ez intézkedést aval kivánja indokolni, hogy magát ki nem akarván tenni annak, „hogy e képzelt (kiigazitási vagy kipótlási) jogosultságánál fogva a t szerkesztőség a nevem alatt megjelenő közleményeket (t. i. hivatalos rendeleteket, körözvényeket) tudtom és megegyezésem nélkül tetszése szerint megtoldhassa: kényszerülve vagyok az „Erd. prot. Közlöny“-nyel“ minden további összeköttetésemet megszüntetni és az üresedésbe jött lelkészi és tanitói állomásokat a régi modorban köröztetni.“

Valóban ennél jobb tanácsot adhatott volna magának a főt. püspök és Királyi tanácsos ur! Abból, hogy a szerkesztő egy rendes munkatársának közleményébzn (mint ennek korábbi minőségében való megmaradásából kitetszik utólagos jóváhagyásával) változtatást tesz, vagy ahoz, egy a gyülésben fenforgott tárgy kimaradt fölemlitését hozzátoldja: azt a következtetést vonni, hogy mikor ő a görcsöni egyház lelkészi állomásának megürültét s javadalmait hivatalosan köröztetti, e hivatalos okmányban is változtatást fog a szerkesztő tenni, valóban, különös egy logika! Hiszen tudjuk mi, hogy a főt. püspök ur nem a legjobb szemmel nézi az „Erd. prot. Közlöny“ férfias magatartását, melylyel elveit, álláspontját védi; de mégis csak jobb lett volna valahogyan másként állni boszut e lapon, mely egyházi ügyeinknek egyetlen közege, mely szellemi fejlődésünknek hiv munkása, mely bizony egy egyházi főpásztortól eddig is több támogatást érdemelt volna, s ime most azáltal akarja dühét rajta kitölteni, hogy a körözvényeket megvonván tőle, nehány előfizetőjét el akarja riasztani. Remélem azonban, hogy t. lelkésztársaim magasabb polczára tudnak a közügy méltatásának emelkedni s nem engedik magukat a csakis colophonium-villámokkal rendelkező Jupiter tonans szemöldök rángatózásai által szellemi érdekeink közös utjától elriasztatni.

Valóban kivánesiak vagyunk: nyugodtan fogja-e igazgató tanácsunk elnézni, hogy a püspök egy capriciája az anyaszentegyháznak évenként huszezer forintjába kerüljön?

Nagy Péter pedig most már nyugodtan tekinthet a jövővel szemben. Eddig — a hivatalos numerusok szaporitásán kivül — épen semmit sem tett, a mi nevét az utókor előtt megörökithette volna. De most aere perennius szobrot emelt magának! A gyalog-postai rendszert ismét helyreállitotta.

Plaudite!

Egy ref. lelkész.

Városi ügyek.

Képviseleti közgyülés.

Kolozsvár, 1875. jan. 30

= A tegnap délután tartott képviselő testületi gyülésen tizenhat tárgy várt elintézésre, s habár a tárgyalás folyama elég gyors volt, tiznél több nem intéztethetett el, miért az elmaradt tárgyak elintézése végett ma délután is gyülés fog tartatni; mig jövő számunkban arról irhatnánk, lássuk az eddig történteket.

Legelőször a szentesitést nyert országos törvények olvastattak fel, tudomásul vétetnek. Hasonlóan a m. kir. belügyminiszter ur megerősitő leirata a város 1875 évi költségvetésre is tudásul vétetik.

A képviselő bizottság által a candidáló bizottságnak egyoldalulag történt kiküldése — mint lapunkban emlitve is volt — a belügyminiszter által táviratilag mint törvénybe ütköző eljárás roszaltatván, a miniszter törvény értelmében a városi főispáni teendőket ideiglenesen polgármesterünkre bizza és igy a gyülés választottain kivül ő maga is három tagot nevezett ki a tisztviselőket kijelölő választmányba.

Ez alkalomból kifolyólag dr. Haller Károly egy más szintén törvénybe ütköző határozatról emlékszik meg, a mely szerint a polgármester ur előterjesztésére a városi közgyülés tiszteletbeli tagokat is választott, a mire a törvény világos rendelete alapján joga nem lévén, most utólagosan semmisnek kéri nyilvánittatni e határozatot. Simon Elek polgármester kijelenti, hogy ez a határozat, mint törvényellenes, a jegyzőkönyvből egyszerüen kitörültetett, s igy nincs is benne a jegyzőkönyvben. Szász Domokos megbotránkozással hallja, hogy a jegyzőkönyvből a gyülésen hozott határozatokat a gyülés tudta nélkül egyszerüen kitörülni merészelik, s ezt oly visszaélésnek tartja, mely más alkalommal s talán más tárgyban ismétlődhetvén, a legveszélyesebb lehetne; ugyanazért komolyan felkéri a polgármester urat, hogy jövőre ilyesmit sem magának, sem a hitelesitő bizottságnak meg ne engedjen. Simon E. polgármester kijelenti, hogy ez csak most történt és máskor nem fog történni, most is a miniszter megrovását kikerülendő, hagyták ki e törvényellenes határozatot. Szász D: Ne hozzanak olyan határozatot, a mi törvényellenes, de ha meghozták, legyen benne a jegyzőkönyvben, s a másik gyülésen jelentsék semmisnek ki.

Polgármester úr tekintettel a sok tárgyra, a napirend további pontjára kéri a gyülést áttérni. Olvastatik a szakosztály véleménye a „Károlina“ országos kórháztól igényelhető városi betegápolások ügyében tartandó bizottsági tárgyalások iránt. A szakosztály véleménye szerint a városra nézve előnyösebb e tárgyalásokba nem ereszkedni; a városnak törvény és privilegiumok biztositják azon jogát, hogy szegény betegeit — a hány van mind — dijtalan felveszik a „Károlina“ kórházba, már most ha a szám-arány megállapitása végett tárgyalásokba s alkuba bocsátkozik, némileg lemond e jogáról s minthogy maga a város csak néhány ezer forintnyi alapitványt tett le, a többi városi polgárok alapitványai pedig esetleg külön számittatnak, talán a városra nézve hátrányos arány lesz megállapitva s azt ha már az alkuba beépett, el is kell fogadnia. Dr. Bakonyi a „Károlina“ kórház igazgatója felemliti, hogy már a mult gyülésen oda nyilatkozott, miszerint a tanulmányi czélra forditott öszveg a kormány által megtérittessék, s a hány beteget ingyen fel lehet venni, annyit felvegyenek, de mégis óhajtandónak tartja e tárgyalásokat, hogy az arány meg legyen határozva, mert a vegeredményben úgy is egyre megy ki a dolog; ha a város makacson ragaszkodik el nem vitatható jogához, hogy minden szegény betege ingyen felveendő, a kórháznak a menyiben nem lesz pénze miből egy bizonyos számon felül e betegeket ellássa, kénytelen lesz kijelenteni, hogy csakis ennyit vehet fel, s a többletről a városnak elvégre is gondoskodnia kell, azokért fizetni lesz kénytelen. Ismételten ajánlja a békés együttes ki egyezkedést és megállapodást.

Br. Jósika Lajos is e nézeten van s habár a törvény és privelegiumok által biztositott jogot megadni a kormánynak kötelessége is, ha ezt nem teheti méltányossági szempontból, a viszonyok változása szerinti kiegyezkedési tárgyalásokat helyén valóknak tartja.

Dr. Haller Károly nemcsak a város, hanem a városi polgárok által tett adományok is a város javára lévén számitandók és ezek fejében a város szegény betegeinek ingyen ápolása törvényesen biztositva lévén, nem tartja helyén lévőnek alkuba bocsátkozni.

Szász Domokos is hasonló nézetben van s a magas kormány azon eljárását, hogy a kórházat eredeti rendeltetésétől elvonva, az alap terhére használja fel tanulmányi czélokra, sérelmesnek s az alapitók akaratával ellenkezőnek mondja, miért is ez ellen felfolyamodást s a szakosztály véleményét elfogadva, egyezkedés mellőzését ajánlja, a mi is egyhangulag határozatba megy.

Ugyancsak Szász Domokos ez alkalommal az illetőket utasitani inditványozza, hogy a szegénységi bizonyitványt csak valóban szegényeknek adják ki. Elfogadtatik.

A kincstári borfogyasztási adó beszedése s a város borkocsmárlási joga kezelési módjául a szakosztály az árenda helyett a házi kezelést és szemle iveken történendő bevallásokat ajánlja. A többség a szakosztályi véleményt elfogadta.

A székely-egylet alapitásához hozzájárulásra lévén a város fölszólitva, a tanács 50 frttal ajánlja a hozzájárulást. A képviselő bizottság azonban tekintve a nemes czélt, 100 frtot szavaz meg. Éljen!

Helffy Adolf a városház mellett i kioszkjáért a haszonbért csak a kioszk megnyitásától kezdve hajlandó fizetni, mig többen az engedély megadásától kivánják fizettetni, a többség az épités kezdetétől és igy a hely birtokbavételétől kezdve rendeli el a fizetést.

Ákoncz József, a városi sörház bérlője ismételten folyamodik, hogy a cholera-járvány ideje alatt, a cholera-kórház épen átellen be tétetvén üzlethelyiségével, a szenvedett károk miatt ez időre a haszonbér engedtessék el neki.

A polgármester nem tartja elengedhetőnek, mert a szerződésben is ki van mondva, hogy elengedésnek semmi szin alatt nincs helye. Dr. Groisz szerint jogilag a városnak igaza, de méltányossági szempontból elfogadni javasolja, mert épen a város okozta a cholera-kórház odaállitásával a kárt.

Dr. Haller és Tauffer is ily értelemben nyilatkoznak. Bénigni Sámuel szerint az ügy nem azon helyiségnek, hanem a sörárusnak volt bérlője, tőle árult a többi vendégek is és a ki félt elmenni a városi sörházba, mehetett ugyanazon sört másutt is; a mennyiben az üzlet nem ment oly jól a járvány alatt mint máskor, az másokkal is pl. a mészárosokkal is megtörtént, de azért egész árendájukat megfizették, különben sem hiszi, hogy kár lehetett volna Akoncznak, midőn félannyit fizetett, mint fizetnek most, ennélfogva relaxatio ellen van. Dalchau is ellene nyilatkozik és hiteles adatokkal kivánja bebizonyitatni, hogy valóban kára lett volna, mert ezt nem hiszi. Szász Domokos méltányosnak artja, hogy a kárt osszák meg, felét szedje a város, felét a bérlő. Egy hóra a bérlő elengedését ajánlja.

Névszerinti szavazásban 47 az elengedés mellett, 24 ellene szavazott.

Azután a többség az egy hóra való relaxatiot határozta el Szász D. inditvány értelmében. Kérdés támadt, hogy melyik ratból vonattassék a költségvetésben ez 500 frt. le. Egy hang azt mondja, meg kell kérdni az allodialis referenst Olasz Károlyt, igenis szavazott, ő tudni fogja. Olasz nyilatkozik, hogy ő nem tudja. Elhatároztatik, hogy a rendkivüli kiadások közé számittatik. Szabó Gergely féle városi rét bérlője még hátralevő 2 évre bérlet idejét, hogy javitásokat eszközölhessen, évre kéri kiterjeszteni, igérvén egyszersmind az eddiginél 100 frttal több haszonbért; minthogy ez ajánlat a városra nézve csak előnyös, a szakosztály elfogadtatni ajánlja. Elfogadtatik.

Ezek után az idő előre haladván, a sok más képviselő eltávozván, polgármester ur az ülés többi pontjainak tárgyalását szombatra halasztván, az ülést bezárja.

Az erdélyi birtokviszonyok rendzése.

E tárgyban egy nagyterjedelmü becses emlékirat fog az erdélyi képviselők vasárnap tartandó értekezletén az e czélra kiküldött bizottság által előterjesztetni. A következőkben adjuk ezen emlékirat tartalmának kimerő ismertetését:

Az 1871. 53. törvényczikben kimondatott, hogy Erdélyre vonatkozólag a birtokrendezési eljárást az 1868. october 12-én kelt igazságügyminiszteri utasitásnak az 1868. 52. t. cz. VIII. fejezetében kimodott elvekre és képest netalán szükséges módositásával a igazságügyminiszter rendeleti uton állapitsa meg. Ennek folytán adta ki a miniszter az 1872. május 6-án kelt utasitást. Az emlékirat részletesen kimutatván ezen utasitás árnyoldalait, a következő pontokban és irányban ajánlja annak módositását: A birtokrendezési eljárásban átalában ide értve az ugynevezett jogi természetü urbéri pereket is, az 1868-iki évbeli utasitás szerint is önállott szóbeli nyomozó ellátás állittassék vissza; a levéltári adatok hivatalból szerezteessenek elő, s a nyomozó eljárás által feleslegessé való perujitás valamint külön semmiségi panaszok is kizárassanak. Továbbá a felek szabadittassanak fel arra, hogy ügyöket a per bármely alsában, valamint a birtokszabályozási eljárás bármely stádiumán magok, ügyvédi közbejövetel nélkül védhessék, s az oly felek, kik többen közösen érdekelvék, magukat egy 3 tagból álló küldöttség által képviseltessék. Birtokszabályozási eljárásban a megengedhetőség kérdésén, ha valamely földrészlet tulajdonjoga vagy térfogata iránt kétség támasztatik, ezen kétség eloszlatására telekkönyv és katasztri adatok legyenek irányadók, s ha valaki később valódi tulajdonosnak itéltetik, vagy beismerteti, köteles a pert azon állásban felvenni, mint találja. Az előbbi birtokállapot hitelesése becslés hitelesitésével együtt foganatosittassék. A becslő bizottság elnökét törvényszéki tag nevezze ki. Az 1819/20. évi összeirás adatabellák teljes bizonyitó erővel biró közokiratnak tekintessenek. A felek oly hozzátételeket ne tegyenek meg már az első tárgyalásra, hogy a meg nem jelenő fél részére ügygondnok fog kineveztetni. A birtokszabályozási eljárásban a felperes ne legyen kénytelen az utasitás 49. §-a szerinti érdemleges keresetet beadni, hanem kérésére a törvényszék inditson meg a helyszinén az egyesség megkisértésére, s ha egy terv előkészitésére szolgáló tárgyalást, valamint vezesse a megkészült terv felett valódi tárgyalásokat ugy, hogy a valódi szóbeli kellőleg felderittessék, mely felett a nyilatkozás szék itéletet hoz; ha a további tárgyalás törvénymely megjelölendő pontokra szükségesnek nem tartja. A végrehajtás ellen tett észrevételek folytán az elsőbiróság határozata ellen felebbezés csak birtokon kivül engedtessék. A volt földesurak a birtokszabályozási költséget birtokaránylag hordozzák.

Az elsorolt módositások helyességének igazolására felhozza az emlékirat egyebek

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

is, hog az erdélyi gazdasági egylet által a képvise házhoz benyujtott törvényjavaslat is hasonlo rányban van tartva. Végül az emlékiratban ümély általános észrevételek foglaltatnak zon reformokra nézve, melyek ezen ügyben törvényhozás által minél előbb keresztül ndők lennének. Ki van fejtve, hogy a reformat az igazság- és földmüvelésügyi miniszterek együtt kellene kezökbe venni, s a jogi érdések ellátásán kivül eső eljárást szakért küldöttségek által, a czélszerüségi szempo ok és a gazdászat emelése érdekének szem ett tartása mellett és lehető gyorsasággal ldatni meg és hivatalból vitetni keresztül indenütt, hol a gazdászat emelése és az ért a jövedelem emelése azt szükségessé tesz. I reformok szükségét igazolja az, hogy Erdélyb a Királyföldön kivül összesen 1755 helysé közül még alig 90 helységben van a tagosit végrehajtva.

A kovásznai kincsások.

„Nemere" általunk is közlött ide vonatkozó zleményét igy folyfolytatja:

en előzmények után ideje tekintetünket a kinásás eredményére forditanunk s szemügyre enni, hogy amig a legnehezebb munkát is negaranyozó reménység kaczér igéretei mennye telyesedtek már? megtalálták-e a kincsások a óriások, vagy tündérek, a vár ezen ős tulajdosainak nagy méretü rész- és kökádakban h mazottan elrejtett kincseit? bejutottak-e a vár inczéjébe? vagy mire akadtak legalább? E részen nem késhetünk a szükséges felvilágositass, sőt igyekezünk a figye emre méltó tárgyaka ezennel minél előbb körül irni. Sok holmit k tak biz a kincsások s azok közt legértékeseb az elpazarlott temérdek munka, mit más ányban sokkal előnyösebben lehetett volna érkesiteni. A megtalált holmi közt a fölemlitte érdemesebb egy kis urna — csaknem akkor mint egy nagyobb-féle kávés csésze — ez eg kétfülü közönséges földből égetett feketeszi edény — melynek hiányzik azonban a fedele — egy kék szinü gyöngyszem — egy más agyobb gyöngyszem s egy két hüvelyk átmérü lyukas gömb, veres mázzal, közönséges fölből égetve, mely nagy valószinüséggel egy lógó rudjának a gombja lehetett — egy madár veres mázzal csakugyan földből égetve — ez azonban megcsonkitva. Több szokatlan agyságu állat-fogak = rendkivül nagy méret edényeknek darabjai, egy egy hüvelyknyi astagságban. Egy pár egész tégla ezek kiseb méretüek a most készültekné, de nagyob gonddal készitvék, ilyenek lehettek azok is, mlyek a reformátusok templomába -- berakva figyelmet annyira megragadták az utóbbi templom-javitáskor 1862-ben. Egy pár véka megs nesült buza, egy tálcza-alaku, nagyméretü, apos cserépnek nagy ócska darabja, e leginkáb arra alkalmas, hogy a köre-lepcsen szék süteményt megkészithessék.

Ezeknél azonban értékesebb az, hogy a kincsszomjának ingere a kincsásókat az előbbi kéleményben jelzett várromon kivül egy más elyen is hasonló foglalkozásra inditotta. A szjhagyomány szerint még egy más vár is volt. Hajdanta közel az előbb emlitett várhoz s a incskeresők ásója kétségen kivülivé tette azt. a vár helye egy közeli hegyoldal leltőjének kerelled kidomborodásán feltalálható, nem épen szédü magasságban, de az akkori védelem szempontból elég emelkedéssel. A miét is az erőditésre az ebbi várromnál jóval több gond is forditatott, s több, mint hasonló váraknál az erőditésre fordtatni szokott. E várnak három oldala a kincsás következtében már körvonalaiban ismeressé lett, az egyik oldal mintegy 30 lépésr terjed egyenes vonalban, a más kettő némzerekedéssel nyulik ki ezen egyenes oldal végeinjobbra és balra bizonytalan hosszuságra. Az gyenes oldalhoz egy pár bástya lehetett egybr egymástól mintegy 4 ölnyi távolban ragaszva. Minthogy azonban ezen bástyáknak a vártelőli része körded alaku volt, nehéz meghatározni, hogy vajjon bástyák voltak-e azok valággal, vagy valami amphiteatrális épületek, a v maga agyag ragasszal gondosan egymáshoz lleszlett vizi kövekből volt épitve, s néhol egy gész öl vastagságban tömör. E vár falainak kiásása alkalmával feltalált hamv, emberfő s lőröm alak, stb. azon gyanitásra vezérlette a unkásokat, hogy itt érez olvasztó katlannak kell t állani, s hogy az emberfőalak valamely bálv nak megcsonkitott ábrázatja lehet, a gya tás azonban egészen alaptalan s legfőnneb a sok hamv, szén, kő és föld azt tanusitj hogy a várban minden, ami csak éghető volt elégettetett, igazolja e nézetet a megszenes t buza is Az emberfőalak is csak a természet játékából ábrázolja valamenyire az embert s nem egyéb durva darázskőnél a milyen a tjai büdösnél is elég van — ilyen anyag bél ehet a lőkröm-alak is. E várról ezennel enrit.

(Vége köv.)

A „KELET" magán-távirata.

eladatott Buda-Pesten jan. 30. 10. ó. 30 p. d. e.
Érkezett, jan. 30. 10. ó. 35 p. d. e.

Tegnap Sennyey, Irányi, Emmsich, Simonyi beszéltek.

Sennyey két órai beszédben fejtegette programját, ellenezte az adóemelést, a közigazgatás reorganisátioját, az uzsoratörvényekvisszaállitását, követek számának leszállitását, öt évi mandatumot, dij eltörlését követelte; beszédét szokatlan figyelemmel hallgatták, sokszor megtapsolták, de döntő mély hatást nem tett. Ma valószinűleg Bartal szólal fel ellene. Lónyai beszédét szintén mára várják; hir szerint a kormány terveit pártolandja.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, jan. 30. 1875.

— **A hivatalos lap** a következő fontos királyi kinevezéseket hozza: Magyar belügyminiszterem előterjesztése folytán Dániel Gábor, Udvarhelyszék főkirálybiráját, ezen állásának megtartása mellett Székely-Udvarhely, Oláhfalu törvényhatósági joggal felruházott városok főispánjává kinevezem. Kelt Bécsben, 1875. évi január hó 27-én. Ferencz József, s. k. Gr. Szapáry Gyula, s. k.

— **Magyar** belügyminiszterem előterjesztése folytán Mikó Mihály, Marosszék főkirály-biráját s Béldy Gergely Aranyosszék főkirály-biráját ezen állásuktól felmentem, s egyuttal az előlnevezettet a Csikszerda városi főispáni állásában meghagyása mellett Csikszék főkirálybirájává, az utóbbit pedig Marosszék főkirálybirájává és Maros-Vásárhely szabad királyi város főispánjává, végül br. Kemény György Tordamegye főispánját ez állásának megtartása mellett Aranyosszék főkirálybirájává kinevezem. Kelt Bécsben, 1875. évi január hó 27-én. Ferencz József s. k. Gr. Szapáry Gyula, s. k.

— **A királyasszonyról.** A napokban a királyasszony egyik udvarhölgyével sétált a várkastély kertjében, közel a várfalakhoz. A magasból az ut mellé tekintve, észrevette, hogy egy szegény asszony didereg és a mellett dédelgeti igen nyomoruságosan ruházott porontyait. A királyasszony azonnal felsietett és inasát oda küldeté a szegény asszonyhoz, hogy vezesse be a szolgaszemélyzet lakásainak valamelyikébe, hol megmelegedhessék, kipihenhesse magát és gyermekeivel együtt jó élelmezésben részesüljön. Azután egy másik cselédet mindenféle téli ruhákkal küldött le, hogy a gyermekek és asszony teljesen megelégedjenek helyzetökkel. A jól tartott szegény családnak, miután fel is ruháztatá, bizonyos pénzösszeget is küldött, hogy jó darabig semmi szükséget ne szenvedjenek.

— **A királyasszony** Valéria főherczegnő és az egész udvar kiséretében Bécsbe utazott. Az indóháznál gr. Szapáry főispán, Ráth főpolgármester és Thaisz Elek főkapitány üdvözölték. A királyasszony márczius végén vagy ápril elején Ischlbe utazik, a nyarat pedig külföldi fürdőkön fogja tölteni. A magyar fővárosba őszkor térnek vissza ő felségök.

— **Ponsard** „Pénz és becsület" czimü szinjátéka, melyet lapunkban előzőleg már ismertettünk, tegnap került szinre. A szinmü, mint emlitök gyöngéd vonásokban gazdag, kevésbbé hatásos jelenetekkel, de annál nemesebb intentióval bilincseli le nézőjét. Kovács Gyula György szerepét vitte igaz bensőséggel s elmondhatjuk sok excentricus szerepét felérő hatással. Merier természetből meritett alakját Szentgyörgyi állitotta elénk, ugylag is bebizonyitván, hogy e szerepkör az, hol határozott képességeivel nincs szinházunkban, ki vele versenyre kelhetne, annyi jellemző vonás, oly tatpraesett comicum nyilatkozott játékában, hogy bámulnunk kell Szentgyörgyin miért keres ezen kivül holmi pattogós hősi szerepekben el nem érhető dicsőséget. Boér Emma (Lucille) eleven játékával fedezte Beczkóiné (Laura) émelygős szenvelgéseit, habár negélyzett naivsága neki sem volt nagy előnyére. Krasznai nemcsak szerepére, de arcza felszakálozására sem forditott annyi gondot, hogy a megrovást ne hivja ki. Utólagosan arra figyelmeztetjük a rendezőséget, hogy bizonyos köpczös uraságtól megtehetne követelni, hogy báli ruházatával ne tegye nevetségessé a jelenetek hatását.

— **A „Magyar Polgár"** ma ismét botrányt követett el. Ugy látszik minden áron beszéltetni akar magáról s nem mulaszt el napot, melyen valamely szó nélkül nem hagyható excessust ne vigyen véghez. Ma „A kormány párt szomoru áldozata" czimen egyenesen a Deákpártnak tudja be Berzenczey László őrültségét s „lelketlenségéért" a pártot vonja számadásra. Kell-e ennél vastagabb demagogia? Vajjon nem épolyjoggal mondhatnók mi is, hogy a szerencsétlen Csipkés azért őrült meg, mivel baloldali volt? Holott ezt sokkal több okkal állithatnók, mivel ily példákban naponta tapasztalhatjuk, hogy oda át a balodalon nagyon ritkán vanak rendben a józan ész kerekei.

— **Lönhárd Ferencz** volt kolozsvári plébánus a napokban megy Gyulafehérvárra, hogy magát mint nagyprépost instelláltassa.

— **A helyi** lövészegylet holnap vasárnap d. e. 10 órakor a városház nagy termében közgyülést tart, melyen — értesülésünk szerint fontos inditványok fognak tétetni.

— **A hétfői** tüzoltó bálra nagyban folynak az előkészületek, s mán kezdve jegyek is kaphatók az „Europa" csemege tárában A bálanya — mint irtuk — br. Bánffy Dánielné ő nga, lesz. Az arisztokraczia és a középosztály — mint értesülünk — szép számmal fog megjelenni.

— **Az erdélyi** gazdasági-egylet 1875-ik év február hó elsején d. e. 10 órakor választmányi ülést tart gr. Mikó Imre ur elnöklete alatt a titkári szálláson.

— **Felekiné** — mint a „P. N." irja — márcz. hóban vendégszerepelni jő Kolozsvárra.

— **Figyelmeztetés.** A muzeum-egylet f. 1875-ik évi rendes közgyülését f. é. márcz. 18-án fogja megtartani. A tárgysorozat annak idején fog közzé tétetni. Az igazgató választmány meghagyásából. Kolozsv., jan. 28. 1875. Finály Henrik, titkár.

— **M.-Vásárhelyről** irja tudósitónk, hogy az ottani jégpálya mind inkább látogatott lévén, egy korcsolya-egyletet szándékoznak alapitani.

— **A M.-Vásárhelytt** tegnap szombatra volt kitüzve Tóth Edéneka „Falu roszsza" czimü pályanyertes vigjátéka. Mi is nemsokára gyönyörködhetünk benne.

— **Soós József** marosvásárhelyi ügyvéd neje Antalfi Mária élete 62-ik, házassága 36-ik évében jobb létre szenderült. Béke poraira!

— **Berzenczey Lászlóról** a „Főv. Lap" hosszasabban emlékezik meg, a többek közt felemliti a következő történetkét is: A kubai lázadás után, az ötvenes évek elején spanyol tisztek egy habánai kávéházban találkoztak vele. Föltünt nekik azért, mert ő e bábelszerü társaságban mindenkivel a maga anyanyelvén beszélt: angolul, francziául, olaszul, spanyolul, németül. Megkérdezték tőle, hogy mily nemzetbeli? Feleletére; hogy magyar, körülvették, magasztalták s az ezredes fölkérte: „Engedje meg ön, hogy holnap ünnepélyesen bemutathassam ezredemnek!" Berzenczey beleegyezett, bár nem tudta, hogy mért e kitüntetés? Másnap az ezred élén a parancsnok igy szólt: „Katonák! Tudjátok, hogy a lázadás legyőzésében nem találtunk oly nagy hősöket, mint az a nehány ember volt, kik egy major védésében oly sokáig feltartóztattak bennünket. Inkább belehaltak mind az égő házban, semhogy megadják magukat. E hősök magyarok voltak. (Pragay honvéd ezredes köztük volt.) Ime egy honfitársuk áll előttetek. Éltessétek e vitéz nép egy élőfiát, s legyetek ama hősökhöz hasonlók." Berzenczey büszke volt e kitüntetésre s gyakran beszélt róla. Mindenesetre kár, hogy a téboly megakadályozta ama tervét, hogy kalandos vándorlásainak történetét megirja.

— **Küküllő-megyéből** vesszük a következő sorokat: E megyének nagy halottja van, tancsi Földvary Ferencz. f. hó 27-én estve életének 77-ik évében hosszas szenvedés után végelgyengülés következtében elhalt. A boldogult egyike volt azon ős magyar jellegeknek -- minőkkel napjainkban alig találkozhatunk már, vendégszerető háza gyülpontja volt ugy az 1848. év előtti, mint az az utáni időszakban, a megye sőt az ország értelmiségének — itt érlelődtek meg a politikai és társadalmi napikérdések és pedig mindig a szabadelvüség irányában, tiszta jelleme s lekötelező módorával maga körébe vont mindenkit s nagyra növelé tisztelőinek számát. A megyének 1832-ben alispánjává, 1835-ben pedig főbirájává lett megválasztva — mely hivatalát az absolutismus időszakát kivéve — 1870. évig ritka igazságszeretettel viselte — ez a mondott évben már gyengülő egészsége nem tette lehetővé a nagy kitartást igénylő hivatal tovább folytatását s visszatért magányába s habár ez idő óta, napjai legtöbbjét kórágyba töltötte, de szelleme megtartá éberségét a végperczekig s e sulyos állapotában is a közügyek iránti érdeklődés mindig megtalálta utját befolyásával egészséges nézetének érvényesitésére, ezenkivül mint a küküllői ev. ref. egyházkerületnek főgondnoka csaknem félszázad óta mint vallásának buzgó hive, munkásságával és áldozatkészségével mozditotta elő egyháza ügyét. Küküllő megyének minden polgára és e határokon kivül is számosak azok, kik érzékeny fájdalommal veszik az elhunytról szóló leverő hirt s kik mindig a kegyelet és tisztelet benső érzelmével fognak emlékének adózni. Halottunk azonban legnagyobb ürt hagya maga után társadalmi életünkben, mert nyilt háza — még hosszu betegeskedési ideje alatt is — éltető és összetartó kapcsa volt annak s tekintetünket bár merre forduljunk, utódját sehol sem találjuk! — Legyen áldott emléke.

— **Ugron Gábor** képviselő ur „Puskatüzünk" egyik hirének oly értelmü helyreigazitására kérte fel szerkesztőségünket, hogy a székely-udvarhelyi takarékpénztár szervező bizottsága megszavazott ugyan számára vasuti jegyet, de ő azt soha igénybe nem vette. Óhajtanók tudni, ha a tisztelt képviselő ur ezen dicséretes szándékát „Puskatüzünk" megjelenése előtt az illető bizottságnak kijelentette-e?

— **Halálozás.** A kolozsvári körökben előnyösen ismert Szőcs Mátyás igazságügyminiszteri számtiszt a napokban Budapesten himlőben elhunyt. Béke a korán elhunyt ifju hamvaira.

— **A vizaknai** polgárság őszinte örömére. a „Hrmstr" -szerint a vizaknai sóakna ujólagos müvelése elhatároztatott Budapesten, mi a lakosságnak már tudomására is hozatott.

— **Rejtélyes** haláleset. A főtéren a Bernád-féle házban egy idős nevelőnő lakásán estére szokás szerint bezárkozott, s az ajtót ismerősei másnap délben is bezárva találták. A kérdezősködésekre semmi választ nem nyerhetvén, a rendőrséghez jelentették be az esetet; a rendőrség a helyszinén megjelenvén, a kettős ajtó felfeszittetett s bent a nőt halva találták meg, ágyából a földre esve. A halálozás oka még nincs constatálva; valószinü azonban, hogy szélhüdés következtében történt.

— **Nemzetközi** tanügyi congressust akarnak létrehozni Francziaországban. Ezen congressus, mint Buisson párisi tanfelügyelő magánleveléből irja, terv szerint évenként megtartatnék s a tanügyi statisztikai adatok összegyüjtésén kivül a tanügyi törvényhozás, épületek s iskolapadtervek, sőt módszertani eljárások tanulmányozására is kiterjeszkedjék. A congressus az évenként megtartandó statistikai congressusoktól függetlenül, azonban valószinüleg azok mintájára lenne szervezve. Az eszmét a bécsi világkiállitás alkalmából kijött hivatatálos jelentések adták s kezdeményezőkép valószinüleg a franczia közoktatásügyi kormány fog fellépni.

— **Villámlás**, menydörgés januárban. Szegeden a mult hétfőn uji 1 óra táján mennydörgés áallatszott, a villámlás pedig a távolból egész hajnalig mutatkozott. Aradon ugyanaz napon délelőtt kilenczedfélkor nagy villámlás és mendörgés volt, mire erős zápor indult meg. A gazdák e jelenségből termékeny évre következtetnek.

— **Foucher** Pál, a párisi hirlapirói testület egyik legkedveltebb tagja, az „Independance Belge" tudósitója, a „Presse" szini kritikusa, a „Liberté" tárczairója, számos népies szindarab szerzője, Hugo Victor sógora e hó 24-én Párisban elhunyt 65 éves korában. A pontosság, lelkiismeretesség és lankadatlan buzgalom, melylyel utolsó pilanatáig publicistikai kötelmeinek eleget tett, közmondások voltak a párisi hirlapirodalomban.

— **A cninai** császár meghalt e hó 12-én, e hirt hozta meg legujabban egyik távirat — Tung-csi (ez volt neve a császárnak) 1856. aoril 27-én született és atyját, Hieng-Fungot 1861. aug. 21-én követte a trónon, de a kormányt tényleg csak 1873. febr. 23-án vette át. Tung-csi 1872. oct. 16-án, tehát 16 ves korában vette nőül a pekingi akadémiarectorának, a herczegi rangra emelt Kuhng-csinak. A-lu-té nevü leányát. Az elhunyt a nyolczadik uralkodó volt a Tsing-dynasztiából, mely 1644-ben követte a Ming uralkodó családot Midőn Tung-csi 1861-ben atyját követte, a régenséget nyolcz magasrangu madarin vitte, de kik nem sokára megbukván, a hatalmat Zyan, a császár özvegye és Zy-ssi a császár anyja ragadták kezökbe. Ezen régenségi korszakba esik az első lépés, mely Chinában holmi képviseleti rendszer meghonositása iránt tétetett. Ugyanis minden tartománynak két hóra két követet ksllett küldeni egy pegkingi tanácskozó gyülésbe. Tung-csi halála előtt pár hóval kötötte China az első kölcsönt, mely Londonban hétszeresen felüljegyeztetett. Mi ez elhunyt császár trónörökösét illeti, hirlik, hogy ez csak öt éves. A régenséget Tungcsinak valamelyik nagybátyja fogja vinni. — Tun, vagy Kung herczeg, kik ezelőtt is magas hivatalokkal voltak felruházva.

— **Nyilvános számadás.** A m. k. tudomány egyetem joghallgató ifjusága által „segély-egylete" javára 1875. január 23-dikán rendezett tánczvigalom bevételei és kiadásairól. Bevétel: belépti jegyekből 346 frt, ablak és erkély jegyekből 98 frt, felülfizetésekből 241 frt, összesen 685 frt, ebből levonva a számlák, illetőleg nyugtákra kiadott 543 frt 87 krt, maradt tiszta jövedelem 141 frt 13 kr. A bevételt felülfizetéseikkel növelni kegyeskedtek: bálanya Horváth Gáborné Szilvássy Ida ő nagysága jegyét 100 frttal váltván meg, kalocsai érsek dr. Hajnald Lajos ur 10 frt, erdélyi püspök dr. Fogarassy Mikály ur 10 frt, Orbán József 10 frt, dr. Csiky Victor egyetemi tanár ur 9 frt, Korbuly Gergely ur 6 frt, dr. Óvary Kelemen e. t. 5 frt, Ladányi Gedeon e. t. 5 frt, dr. Groisz Gusztáv e. t. ur 5 frt, Szász Béla e. t. tanár ur 5 frt, Kovács Károly ur 5 frt, Stein János ur 5 frt, Szabó Károly e. t. 4 frt, dr. Haller Károly e. t. ur 3 frt, dr. Jenei Victor e. t. ur 3 frt, dr. Kolozsváry Sándor e. t. ur 3 frt, dr. Vályi Gábor e. t. ur 3 frt dr. Plósz Sándor e. t. ur 3 frt, dr. Concha Győző e. t. ur 3 frt, Finály Henrik e. r ur 3 frt, Várady Móricz rom. cath. főgymnasiumi igazgató ur 3 frt, dr. Weisz József ur 3 frt, Benel Ferencz ur 3 frt, Beteg László ur 3 frt, Özv. Groisz Gusztávné ő nagysága 3 frt, legifj. gr. Bethlen Sándor ur 3 frt, br. Bánffy Ernő ur 3 frt, dr. Osikovszky József e. t. ur 3 frt, br. Józsika Gábor ur 3 frt, gr. Bethlen Bálint ur 3 frt, Benedek Lajosné urasszony 2 frt, Mihály László ur 2 frt, Sándor István ur 1 frt, Benel Jánosné urassz. 1 frt, Szamosy János e. t. ur 1 frt, Tavaszi Miklós ur 1 frt. br. Józsika Gyula 1 frt, Tamási Péter ur 1 frt, Sándor Kálmán ur 1 frt. Midőn e számadást nyilvánosságra hozni kötelességünknek tartjuk, nem mulaszthatjuk el egyfelől a felülfizetőknek egyenként ugy, mint összesen kegyes adományaikért, másfelől városunk jelen volt hölgyeinek szives megjelenésükért hálás köszönetünket kifejezni, mert csakis a tapasztalt nagymérvü pártolás eredményezheté „segély-egyletünk alaptőkéje gyarapitására a jelen viszonyok között, a fenebb kimutatott tekintélyes összegü tiszta jövedelmet. A rendező bizottmány nevében Kolozsvártt, 1875-ik évi január hó 30-dikán. Kabós Ernő, bizottm. jegyző.

— **Az „Erdély"-nek** nevezett nyomtatott papiros két utóbbi száma véletlenségből kezünkbe akadt s meg vagyunk ijedve, hogy Apró puskatüzünknek hatalmas concurrentiat támaszt. Ime a Hirfüzér hat első ujdonsága igy kezdődik benne: Nro. 1 „Előfizetési felhivásunk még mindig lapunk elején kéri az előfizetések megtételét" stb. 2 „Egy pár idei teljes számu példánynyal még szolgálhat az „Erdély" kiadóhivatala." Nro-3 „Késedelmező elő (illetőleg talán utó-) fizetőinket egész tisztelettel kérjük" stb. Nro 4 „Az el nem fogadott s visszaküldött lapokat köszönettel vettük" sat. Nro 5. „Ne genirozzák magukat sem városi sem vidéki t. előfizetőink, ha nem tetszik lapunkat járatni (hát akkor mennyiben előfizetők?) sat. Nro. 6. „A mult évi hátralékok szives kiegyenlitését is vajmi kevesen voltak kegyesek ellátni" sat. Kénytelenek vagyunk bevallani, hogy ilyen bumoristicumot mi nem vagyunk képesek Puskatüzünkben gyujtani.

— **Jankó Vincze** jó hirü gépgyáros mai számunkhoz mellékelt hirdetésére különösön felhivjuk olvasóink figyelmét. A vas ekék elterjedése a gazdászat fejlődési fokát jelezvén, óhajtandó, hogy az mind általánosabb legyen, s a ki Jankó jó hirü gyárából szerzi meg, egyszersmind biztositva lehet annak jóságáról is.

KÖZGAZDASÁG.

— Az Egyesült Erdélyi Takarékpénztár mult évi zárszámláját a választmány e napokban vizsgálta át. Az eredmény kielégitőnek mondható, mert a 30 frtos részvények osztaléka a mult évre 5 frtot tett, a mi részvényenként közel 10%-kos kamatozásnak felel meg. A társulat közgyülése március vagy april hóban lesz. Az intézet programmjához hiven, pénzerejéhez képest - vidéki pénzintézetek váltóinak viszleszámitolásával is foglalkozik. Forgalmi tőkéje egyre szaporodik s a m. év végén 166,000 frtot tett.

— **Deés** piaczi árjegyzéke: január 26-ról, (auszt. mérő közép ár.) Tiszta buza 3 frt 60 kr, elegybuza 3 frt — kr, rozs 2 frt 60 kr, zab 1 frt 20 kr egy mázsa széna 1 frt 50 kr szalma 80 kr, marhahus 15 kr, borsó 20 kr, lencse 20 paszuly 20 kr, burgonya 1 frt 10 kr.

— **A n.-enyedi** piacz árai január hó 28-ről. 1874. (alsó auszt. mérő középár.) Tisztabuza 4 frt 30 kr. Elegybuza 2 frt, 82 kr. Rozs 3 frt — kr. Zab 1 frt 65 kr. Széna 1 frt 65 kr. Alomszalma 70 kr. Egy öl fa 36 hův. 11 frt. Fagygyugyertya 32 kr. Marhahus fontja 21 kr. Konyhaliszt 9 kr. Rizs 18 kr. Gyöngykása 28 kr. Borsó 20 kr. Lencse 24 kr. Paszuly 20 kr. Pityóka 1 frt 35 kr. Disznónózsir 56 kr. Hagyma 10 krajczár. Fokhagyma 12 krajczár.

Távirati tudósitás a bécsi tőzsdéről

Jan. 29-én 5% Metalliques 70. 10 frt. Kamat —. 5% Nemzeti kölcsön 75.50 — frt 1860. Kölcsön 111.25. Bankrészvény 957 Hitelintézeti részvények 218.75 London 111.— ft. st. Ezüst 10580. Cs. kir. arany 525— Napoleondor 891.

Urbéri kötvények: Magyarországi 7525 temesvári 77.— Erdélyi 75.70 Horvátország. 80—

Felelős szerkesztő: **Békésy Károly.**

Jelzálog-kölcsönöket

a birodalom bármely részében, **telekkönyvezett földbirtokra — daczára a jelenlegi zilált pénzviszonyoknak — 1000** frttól a legmagasabb összegig a legelőnyösebb módozat mellett törlesztésre gyorsan eszközöl

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvártt, Ovár, bástya utcza 6 szám.

(Értekezhetni posta utján, vagy személyesen naponta d- u. 1-től 4-ig.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Nem hivatalos.

(45) (2—3)

Eladó széna.

Puszta-Szentkirályon Tordamegyében **30 szekér rétiszéna** eladó. Értekezhetni Ó-Fenesen Betegh Gergely urral.

(46) (1—3)

LÓVÁSÁR.

A kolozsvári cs. kir. **remonta-sorozó bizottság** közhirré teszi, hogy mintegy **100 darab remontára** szüksége levén — azokat jóságuk és nagyságukhoz képest **200 forintól 325 forintig** készpénzben fizeti.

ALEXANDROWICZ
elnök, cs. k. örnagy.

(37) (2—3)

Haszonbéri hirdetés.

Kolozsmegyébe Fejérden Kolozsvártól egy órányira, az 1875. év **április 24-től kezdve** hat, vagy több évekre 1400 hold, jó karban lévő, lakházzal és gazdasági épületekkel felszerelt birtok, haszonbérbe kiadó. Értekezhetni meghatalmazott t. Keresztély Kálmánnal bel-farkasutcza gr. Karacsay-ház.

DEMJÉN LÁSZLÓ
m. k. egyetemi könyvárus

(1) (2—*)

A hirlapokban bárki által hirdetett könyvet, képet és hangjegyet szintúgy helyben, mint vidékre gyorsan szállit.

A bel- és külföldi irodalom legujabb termékelt készen tartja, s bővebb megtekintés végett házhoz is küldi.

ZONGORA TÁR.

(44) (2—3)

Gyulafehérvári takarékpénztár.

A Gyulafehérvári takarékpénztár részvényes tagjai, **az 1875-dik évi februàr hó 11-kén délután 2 órakor** a takarékpénztár helyiségében tartandó

3-dik rendes közgyülésre meghivatnak.

A közgyülés tárgyai:

1) Választmányi jelentés az 1874-dik évi működésről.
2) Számvizsgáló bizottmányi jelentés az 1874 dik évi zárszámadásról.
3) Osztalék megállitása.
4) Az alapszabályok 61-dik §-e értelmében: elnök, alelnök, 6 igazgató és 6 nagy választmányi tag választása.
5) Számvizsgáló bizottság választása az 1875-dik évre.

Azon részvényes tagok, a kik a közgyülésben részt venni kivánnak, sziveskedjenek részvény-jegyeiket, a gyülést megelözöleg legalább három nappal a pénztárnál, téritvény és igazoló-jegy kiszolgáltatása mellett letenni.

Gyulafehérvártt, 1875. január-hó 27-kén.

(38) (4—36)

Dr. HANDLER MÓR

orvos- és sebésztudor, szülész és szemész, gyógyit gyökeresen fényes és tartós siker **biztositása** mellett mindennemü

titkos betegségeket,

1) az **önfertőzésnek** minden következményeit, ugymint:

magömléseket,

az ingerlékeny gyengeségei, az ondófolyást, különösen a

tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt)

2) **hugycsőfolyásokat** (még olv idülteket is, **a nemzőrészek bujakóros fekélyeit** és **másodrendü bujakórt** minden alakjaiban és elcsufitásaiban,
3) **hugycsőszüküléseket,**
4) fris és idült nyákfolyásokat **nőknél**, az ugynevezett **fehérfolyást** és onnan eredő **magtalanságot**,
5) **bőrkiütéseket,**
6) **a hugyhólyag betegségeit** és mindennemü **vizelési nehézségeket.**

Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és este 7—8-ig.

Lakik Pesten,
belváros, kigyó-utcza 2-dik szám alatt,
kigyó- és városház-utcza sarkán, Rottenbiller-féle házban, az 1-ső emeleten, bemenet a lépcsőnél.

Dijjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a gyógyszerek megküldetnek.

(13) (4—4)

Fársángi fánkok és Hachee pástétomok,

naponta délelőtti 11 órától melegen kaphatók, minden időtájban megrendelések pontosan eszközöltetnek. Szolgálok továbbá: finom bécsi gyümölcskenyér, török-puliszka, candirozott gyümölcs, olaszgesztenye darabja egy krajczár, **indiaifánk, pozsonyi mákos és dióskifli, chocolade creemráló,** finom **birsalma-sajt, nőiszeszély, almásbéles** sat. süteményekkel, naponta frissen sülve, a legnagyobb választékban.

Jelenleg ujból bérendezett és befűtött **Sétatéri kioszkban,** szintén minden fajta friss sütemények, meleg kávé és tea, vegyes fajta lükörök, a korcsolyázás időszakában szintén kaphatók. Előfizethetni finom **fehér és fekete kávéra**, egy hóra előjegyezve, vagy 30 jegy kiszolgálása mellett. Egy kis kávé egy kiflivel 3 krt., egy nagy 4 frt., egy fekete 2 frt 40 kr.

TAUFFER JÁNOS czukrászat és kávéházában Kolozsvártt.

Legujabban megjelentek

és **Stein János** erd. muzeum-egyl. könyvkereskedésében Kolozsvárt **kaphatók:**

Rajzok és tanulmányok.
Irta Szilágyi Sándor. Ára a két kötetnek 4 forint.

JULES VERNE apróbb műveiből.
Beszélyek és rajzok.
(Doktor O. kisérlete. Zacharias mester. Dráma a légben. Tél a jég közt.) Ára 1 frt 50 kr.

Gróf Gyulai Lajos napló töredékeiből. (1815—1834.)
Kiadta gróf Kuun Géza. Ára 1 frt 50 kr.

A nevelés és oktatás történet kézikönyve.
Különös tekintettel Magyarországra.
Irta dr. Kiss Áron. Második javitott kiadás. Ára 1 frt 50 kr.

Legujabban megjelent és Stein János erdélyi muzeum egyleti könyvkereskedésében Kolozsvárt **kapható:**

ÖNSEGÉLY

Orvosi tanácsadó minden nemi betegségekben, melyek önfertőzés, paráználkodás és elragadás következtében keletkeznek.

Igen fontos észrevételekkel, korai tehetetlenség, megrongált idegrendszer, valamint a túlságos adagokban használt higany borzasztó következményeiről.

Több boncztani képpel.

Irta dr. ERNST L. orvos.

A munka ára **1** forint, postán bérmentes megküldéssel **1** frt és **6** krajczár.

A magyar népnek!

Szabad-e korteskedni? — Ki lehet választó?

A képviselő választásról.

Ki lehet választó?
Mire kell ügyelni a választásnál?
Szabad-e korteskedni?
Irta MURAI.
Ára csak 16 kr.

Mire kell ügyelni a választásnál?

Még folytonosan kaphatók:

Stein János erd. muzeum-egyl. könyvkereskedésében következő **legujabban** szentesitést nyert **törvényczikkek u. m.**

Az új választási törvény.
Hivatalos kiadás Ára zsebkiadás alakban 30 krajczár. Nyolczadrétben 30 kr. Postán bérmentesen megküldéssel 32 kr.

Törvényczikk az ügyvédi rendtartásról.
Ára 20 krajczár.

Törvényczikk a királyi közjegyzőkről.
Ára 20 krajczár.

1875. január 1-én hatályba lépő birói ügyviteli szabályok.
Nyolczadrét alakban. Ára 1 frt 20 kr.

VIDÉKI megrendeléseknél legczélszerübb a postadij elkerülése tekintetéből, a törvényczikkekért járuló összeg postautalványoni előleges beküldése.

Kézikönyv

kir. közjegyzők számára.

Tekintettel az elmélet és gyakorlat igényeire.

Irománypéldákkal ellátva.

Irták:
Dr. Dárdai Sándor, a Jogtud. Közlöny szerkesztője. és **Zlinszky Imre**, a pesti kir. it. tábla h. irája.
I. kötet. Ára 1 frt 20 kr. **Postán küldve 1 frt 30 kr.**

A természet könyve.
Közérdekü olvasmányok a természettudományok köréből. Bernstein A. német müve. Első és második füzet; füzetenkint 50 kr.

E közérdekü vállalatra, mely egyelőre 20 füzetre van tervezve és melyből havonkint egy füzet fog megjelenni, annyival inkább is felhivjuk a közönség különös figyelmét, miutan e munkát belérdemé kivül a csinos kiállitás és olcsó ár is ajánlja.

Europa összehasonlító földleirása.
Visontay János által. I. kötet. Ára 2 frt 80 kr.

CIGARETTE.
Regény. Két kötetben. Irta Ouida. Ára a két kötetnek 4 f.

Emlékeim. Jókai Mórtól.
Két kötet. Ára 4 frt.

A művészet, vallás és a természet Olaszországban.
Irta Castelar Emil. A szerző arczképével. Ára 1 frt 50 l.

BUDAPESTI SZEMLE,
a m. t. akadémia megbizásából. Szerkeszti Gyulai Pál. 12-dik szám. **1874 november — december.** Ára 2 t.

Egy sziv története.
Regény. Két kötetben. Irta Castelár Emil. Ára a két kötetnek 2 frt.

A nemzetgazdaságtani eszmék ujabb fejlődés.
Irta dr. Weisz Béla. Ára 70 kr.

Gazdasági zseb-naptár

1875-re.
Tizenötödik évfolyam. Szerkesztő tulajdona **Kodolányi Antal.**
Csinos jegyzőkönyv alakban, vászonba kötve tizenkét utasitási havi füzettel együtt 2 forint.

KÖRLEVÉL.

Van szerencsénk a t. cz. közönséget a következő, a legjutányosabban megszabott és árjegyzékünkre figyelmeztetni; iparkodni fogunk, mint eddig, tisztelt rendes vevőink óhajtásaikna megfelelni, hogy szilárd és pontos szolgálat alatt további bizalmukat részünkre biztositsuk. A Árazföld legnagyobb gyáraival fennálló összeköttetéseinknél fogva alkalmat nyujtunk (czimednek) szükségleteiegyári áron az első forrásokból fedezhetnie. Czikkeink általában a legjobb minőségüek és hám sorozatba osztvák, az első osztályunak 2. minőségüek, a második osztálynak 1. minőségüek, és harmadik ár a legfinomabb. Kivánságra teljes árjegyzéket és mustradarabokat küldünk ingyen s bénentve. Megrendelés utánvéttel.

Mély tisztelettel!

Die Wiener Cattun-Druckerei-Fabriksniederlage
Wien, Stadt, Ruprechtsplatz Nr. 3.

(423) (12—50)

ÁRJEGYZÉK:

Nyomott áruk.
Saját gyártmány, percalin ingszövetek rőfe 20. 23. 25 kr.
Cosmanosi gyártmány percalin ing-szövetek rőfe 25. 30. 35 kr.
Butor-perkal és butor-creton rőfe 30. 35. 40 kr.
Cosmanosi bőr, hölgy- és gyermek öltönyre rőfe 40. 42. 45 kr.
Mustraval ellátott Brillantine rőfe 30. 35. 40 kr.

Fehér sima gyapot-áru.
Chiffon és ing-schirting rőfe 20. 25. 30 kr.
Fehér Brillantine és atlasz-gradl rőfe 25. 30. 35 kr.
$^{9}/_{8}$ franczia piqueta minden szinben rőfe 40. 50. 60 kr.
$^{4}/_{4}$ sárga nanking rőfe 20. 25. 30 kr.
$^{4}/_{4}$ schamo és fehér nanking rőfe 30. 35. 40 kr.

Kendő-áruk.
1 tuczat gyermek batiszt kendő szines sarokkal 80. 90 kr. 1 frt.
1 tuczat hölgy batiszt kendő beszegve szines sarokkal 1 frt. 1 frt 20 kr. 1 frt 40 kr.
1 tuczat hölgy Jaconét kendő 1 frt 60 kr. 2 frt 50 kr. 3 frt.
1 tuczat uri zsebkendő, beszegve, szines sarokkal 2 frt 40 kr. 3 frt. 3 frt 50 kr.
1 tuczat fehér rumburgi vászonzsebkendő 2. 3. 4 frt.
1 tuczat fehér irlandi vászonzsebkendő 5. 6. 7 frt.
1 tuczat belfasti batist-vászonkendő 8. 9. 10 frt.
1 tuczat belfasti vászonkendő szines sarokkal 5. 6. 7 frt.
1 tuczat foulard és karton fejkendő, saját gyártmány 2. 2.50 3 frt.
1 tuczat foulard és karton fejkendő, cosmanosi gyártmány 3. 3.50. 4 frt.
1 tuczat szines zsebkendő 2. 2 50. 3 frt.
1 darab uri selyem foulard zsebkendő, szines sarokkal a legnjabb 80 kr. 1 frt 20 kr. 1 frt. 50 kr.

Angol sima gyapot-áru.
Fekete és simán festett Orleáns rőfe 40. 50. 60 kr.
Fekete és simán festett Demi-Lüster rőfe 70. 80. 90 kr.
Fekete és simán festett selyem-Lüster rőfe 1 frt. 1.20. 1 frt 50 kr.
Fekete bársony rőfe 80 kr. 1 frt 1 frt. 20 kr.
Fekete Silk-ruha-bársony rőfe 1.60. 1.80. 2 frt.
Szines, csikos ruha-bársony, legujabb, hölgy és gyermek öltözetre rőfe 1 frt 50 kr.

Barchent-áruk.
1 darab 30 rőfös, fehér, kék, mellértes, szines barchent $^{7}/_{8}$, 6. 7. 8 frt.
1 darab 30 rőfös, fehér, kék, mellértes, szines barchent $^{4}/_{4}$, 7. 8, 9 frt.
1 darab 30 rőfös fehér, kék mellértes, szines barchent $^{7}/_{8}$, 10. 11. 12. frt.
1 darab zsinoros vagy piquet Barchent $^{7}/_{8}$ széles 8. 10 frt.
1 darab zsinoros vagy piquet barchent $^{4}/_{4}$ széles 9. 9. 12 frt.
1 darab zsinoros vagy piquet barchent $^{7}/_{8}$ szél 10. 12. 15 frt.
1 rőf legfin. Wattmol barchent 40 kr.
Hölgy piqué-szoknyák darabja 2.50. 3.50. 4.50 f
Gyermek piqué-takarók, fehér vagy szines, darabja 1 frt 1 frt 20. 1.50 kr.

Sima vászon-áruk.
$^{4}/_{4}$ 30 rőfös fonalvászon, darabja 6. 7. 8 frt.
$^{4}/_{4}$ 30 rőfös fonalvászon darabja 8. 9. 10 frt.
$^{4}/_{4}$ 30 rőfös mosott szék-creas-vászon darabja 7. 10 frt.
$^{9}/_{8}$ 30 rőfös mosott szék-creas-vászon darabja 8. 12 frt.
$^{9}/_{8}$ 50 rőfös belfasti szövés, darabja 12. 15. 18 f.
$^{9}/_{8}$ 50 rőfös hollandi vászon darabja, 16. 20. 25 f.
$^{9}/_{8}$ 54 rőfös rumburgi vászon uri gatyára darab 30. 25 30 frt.
$^{9}/_{8}$ 54 rőfös rumburgi vászon női ingre, darabja 30 35. 40 f.
$^{9}/_{8}$ 54 rőfös rumburgi vászon uri ingre darabja 40. 50. 60 frt.
Az összes szövetek kizárólag **May és Blfeld** gyártmánya,
Ágylepedők varrás nélkül darabja 3. 3.50. 4 frt

Damast-áruk.
Fehér garniturák fölvászon damastból
6 szem. 12 szem. 18 szem. 24 szem.
4 frt. 7 frt. 10 frt 1 frt.
Fehér garn. tiszta-vászon Jaquarüból
6 szem. 12 szem. 18 szem. 24 szem.
5 frt. 9 frt 14 frt 3 frt
Fehér garnit. tiszta-vászon damastból
6 szem. 12 szem. 18 szem. 24 szem.
7 frt 12 frt 18 frt 2 frt.
1 tuczat szines csemegeasztalkendők 2. 3. 4 frt
1 tuczat fehér csemege-asztalkendők 2. 3. 4 fr
Damast törülközők, rőfe 25. 30. 35 kr.
Tisztavászon törülközők tucz. 4. 6. 7 frt.
„ asztalkendők tucz. 4. 6. 7 frt.
$^{3}/_{4}$ 1 darab szines kávé abrosz 80 kr.
Tiszta vászon abroszok $^{8}/_{4}$ széles 2, 2.50. 3 frt.
„ „ „ $^{12}/_{4}$ széles 3. 4.50. 6 frt
„ „ „ $^{16}/_{4}$ széles 4. 5.50. 7.50
„ „ „ $^{24}/_{4}$ széles 6. 8. 10. frt.
Tiszta vászon garniturák.
6 személyre 12 személy
4 frt. 8 frt.
— garnitura paplan, 2 ágy- és 1 asztaltakaró 10 2. 14 ft.

Megrendeléseknél kérjük kinyilatkoztatni, ha a 2., 1. vagy legfinomabb kivántatik felszerelésénél vagy nagyobb vásárlásnál árengedmény. Czimre pontosan ügyelendő. Egész Ruprechtsplatz Nr. 3. rückwärts der Ruprechtskirche, vis-à-vis dem Eingang zue Sakristei.

Kérjük ezt az árjegyzéket megtartani, miután ez csak ritkán jelenik meg.

A következő **különlegességek** kedvező bevásárlása folytán képesek vagyunk azt rendkivül olcsó árban

végeladhatni.

Tisztelettel **a bécsi Karton nyomtató gyár raktára, Stadt, Ruprechtsplatz 3**

Árjegyzék:

1 tuczet gyermek batiszt-zsebkendő, szines széllel 85 kr.
1 tuczet leánybatiszt-zsebkendő, szines széllel, beszegve 1 frt.
1 tuczet női batiszt-zsebkendő, szines széllel, beszegve 1 rrt 30 kr.
1 tuczet női jaconet-zsebkendő, szines széllel 1 ft 60 kr.
1 tuczet férfi-zsebkendő szines széllel, beszegve 2 frt 50 kr. Ugyanaz legfinomabb, elegáns mustrákkal 3 frt.
1 tuczet hölgy-kendő, legfinomabb batisztclair, bármely monogramm betüvel himezve (kézi munka) 80 kr.
1 tuczet fehér lenkendő 2 frt.
1 tuczet angol egészségi dörzsölő-kendő 3 frt. jobb, czélszerübb a szivacsnál.
1 tuczet angol piqué-törölköző 5 frt.
1 tuczet török fürdő-törölköző 9 frt.
1 pár (2 darab) pique-ágyteritő tarka, kék és arany szinben 6 frt.
1 dr. ágyelő, tarka nyirott szőnyegkelme 2 ft 50 kr.
1 dr. ágyelő, nagyobb 3 frt 50 kr.
1 dr, selyem cachenez hölgyeknek 1 frt.
1 dr. selyem cachenez, nagyobb, legfin. 1 ft 50 kr.
1 dr. berlini gyapju cach. férfiaknak 1 frt.
1 dr. ugyanaz legfinomabb 1 frt 50 kr.
1 dr. selyem cachenez férfiaknak 2 frt.
1 dr. ugyanaz legfinomabb 3 és 4 frt.
1 garn. asztalnemü 6 személyre 4 frt 50 kr.
1 garn. asztalnemü 12 személyre 9 frt.

Kivánatra raktárunkról teljes árjegyzékkel szolgálunk s kereskedünk csak jó árú iránt, kérjük egyúttal czégünk és czimünket jól megjegyezni.

Bécsi Karton-nyomtató-gyár raktára, Stadt, Ruprechtsplatz 3,
csak a templom megett, a sekrestye bejárattal szemben.

Kérjük ez árjegyzék megőrzését, mert csak ritkán tesszük közzé.

Nyomatott Stein János m. kir. egyetemi nyomásznál az ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Mellékelt: JANKÓ VINCZE zongyárának felszólítása